

ภาคผนวก

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ภาคผนวก ก

มาตรการโครงสร้างทางเศรษฐกิจสปป.ลาว

ภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน ลาวได้มีการปฏิรูปเศรษฐกิจภายในประเทศ โดยใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติฉบับที่ 4 ปี 2539-2543 ได้ปรับเปลี่ยนการวางแผนงานส่วนกลางมาเป็นการดำเนิน นโยบายตลาดเสรี และใช้กลไกด้านราคาเป็นตัวกำหนด จากการดำเนินงานแผนงานดังกล่าว สามารถสรุปดัชนีบ่งชี้ภาวะเศรษฐกิจที่สำคัญ ดังนี้

1. ดัชนีบ่งชี้ภาวะเศรษฐกิจของลาว

ผลิตภัณฑ์มวลรวม (GDP)	700	ล้านเหรียญสหรัฐ
ผลิตภัณฑ์มวลรวม (GDP) ต่อหัว	1,325	เหรียญสหรัฐ
อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (GDP Growth)	4.0	%
ผลิตภัณฑ์ประชาชาติ (GNP) ต่อหัว	258	เหรียญสหรัฐ
อัตราเงินเฟ้อ (CPI)	86.7	%
จำนวนคน / โทรศัพท์	181.5	คน
อัตราแลกเปลี่ยน	4,274	กีบต่อ 1 เหรียญสหรัฐ
การส่งออกต่อปี	400	ล้านเหรียญสหรัฐ
ดุลบัญชีเดินสะพัด	-200	ล้านเหรียญสหรัฐ
เงินสำรอง (ไม่รวมทอง)	100	ล้านเหรียญสหรัฐ

(ที่มา : ASIA WEEK JUN.2,2000)

2. ภาวะเป็บบทางการค้า: มาตรการค่านำเข้า - ส่งออก

2.1 สินค้าห้ามนำเข้า

รัฐบาลลาวได้กำหนดสินค้าห้ามนำเข้า หรือกำหนดไว้เป็นบางบริเวณ หรือบางเรื่องจำนวน 8 รายการ ได้แก่ อาวุธสงคราม รถพวงมาลัยขวา ยาเสพติด สินค้าเกษตรที่ผลิตได้ในประเทศ เป็นต้น สิ่งของต้องห้ามเหล่านี้อาจมีข้อยกเว้นที่รัฐบาลอาจอนุญาตให้นำเข้าได้ หากกระทรวงที่เกี่ยวข้องแจ้งว่านำเข้าเพื่อใช้ประโยชน์ทางราชการ

2.2 สินค้าห้ามส่งออก

รัฐบาลลาวได้กำหนดสินค้าห้ามส่งออกหรือกำหนดไว้บางบริเวณ หรือบางเรื่องจำนวน 7 รายการ ได้แก่ ปืน สิ่งของที่เป็นวัตถุโบราณ เป็นต้น

2.3 สินค้าที่รัฐให้การคุ้มครองหรือคุ้มครองตามแขนงวิชา

คือสินค้าที่กระทรวงต่างๆ ได้มีข้อกำหนดเป็นการเฉพาะ ซึ่งผู้ประสงค์ที่จะนำเข้าหรือส่งออกได้ต้องทำการขอที่กระทรวงนั้น ๆ ก่อน ได้แก่

- สินค้าที่รัฐคุ้มครองการนำเข้า 5 รายการ ซึ่งกำหนดปริมาณการนำเข้า ได้แก่ น้ำมัน เชื้อเพลิงทุกชนิด เหล็กเส้นทุกชนิด ปูนซีเมนต์ทุกชนิด ข้าวสารทุกชนิดและรถทุกประเภท
- สินค้าที่รัฐคุ้มครองการนำเข้าบางประเภท เป็นสินค้าที่ต้องได้รับอนุญาต จากกระทรวงที่เกี่ยวข้อง กระทรวงการค้าจึงจะออกใบอนุญาตให้นำเข้าได้ ได้แก่ ยารักษาโรค ปืนกีฬา เป็นต้น
- สินค้าที่รัฐคุ้มครองการส่งออกตามวิชาเฉพาะมี 4 รายการ ได้แก่ กสิกรรม หนังสือตัวเครื่องป่า ไม้ซุง ไม้แปรรูป เป็นต้น จะอยู่ภายใต้การดูแลของกระทรวงกสิกรรมและป่าไม้ ซึ่งจะเป็นผู้พิจารณา โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้คำปรึกษาหรือหารืออย่างใกล้ชิด

2.4 ธุรกิจขาออก (Re - Export)

เป็นหมวดสินค้าที่เกี่ยวข้องต้องขออนุญาตตามข้อกำหนดอยู่แล้วไม่ต้องทำการขออนุญาตเพิ่มเติม

เมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม 2543 รัฐบาลลาวได้ออกระเบียบเพิ่มเติมเกี่ยวกับการนำเข้าสินค้า โดยกำหนดให้มีการตรวจสอบสินค้าก่อนที่จะอนุญาตให้นำเข้า (Pre-shipment Inspection-PSI) ระเบียบนี้จะมีผลใช้บังคับตั้งแต่ 1 มิถุนายน 2543 เป็นต้นไป วัตถุประสงค์ของการออกระเบียบเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคมของประเทศ และสร้างพื้นฐานให้รัฐบาลสามารถรวบรวมสถิติการนำเข้า และการจัดเก็บภาษีนำเข้าอย่างมีประสิทธิภาพ การตรวจสอบก่อนอนุญาตให้นำเข้าสินค้าจะใช้บังคับกับทุกธุรกิจ และทุกประเภทสินค้า รวมทั้งผู้ที่ได้รับอนุญาตการลงทุนจากต่างประเทศ ผู้นำเข้าจะต้องแจ้งเพื่อให้ตรวจสอบก่อนการนำเข้าไม่ว่าสินค้านั้นจะมีมูลค่ามากหรือน้อย

ตามระเบียบที่กำหนดไว้ สินค้านำเข้าที่มีมูลค่า FOB ต่ำกว่า 2,500 เหรียญสหรัฐฯ หรือมีมูลค่าเทียบเท่าไม่เกิน 2,500 เหรียญสหรัฐฯ จะไม่ต้องถูกตรวจสอบก่อนการขออนุญาตนำเข้า แต่จะต้องแจ้งรายการขอตรวจสอบจากบริษัท รัฐหุ้นส่วน ลาวบี๊วค อินเตอร์เนชั่นแนล ซึ่งเป็นบริษัท

ร่วมระหว่างรัฐบาลลาวกับบริษัท บูโร เวอริทัส ของฝรั่งเศสก่อน สำหรับค่าใช้จ่ายในการตรวจสอบสินค้าก่อนการนำเข้า จะคิดตามมูลค่าส่งออกของสินค้าในราคา FOB ดังนี้

มูลค่าสินค้า	ค่าใช้จ่าย
2,500-5,000	150
5,001-30,000	300
สูงกว่า 30,000 ขึ้นไป	1% ของมูลค่าสินค้าส่งออก

หน่วย : เหรียญสหรัฐฯ

ข้อยกเว้นในการตรวจสอบจากบริษัท ลาวบีวีค ได้แก่ รายการสินค้าที่กำหนดตามคุณลักษณะของสินค้าตามที่รัฐบาลกำหนด และรายการสินค้าที่กำหนดตามเป้าหมายของการใช้สอย โดยมีการรับรองจากหน่วยงานตามเงื่อนไขกำหนด

3. มาตรการทางด้านภาษี

3.1 ภาษีนำเข้า (Import Duty)

ลาวได้ประกาศอัตราภาษีนำเข้าเมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2539 สำหรับสินค้าขาเข้าจำนวน 3,552 รายการ แบ่งการจัดเก็บตามประเภทสินค้าได้ ดังนี้

- สินค้าอุปโภคที่จำเป็นต่อการครองชีพและสินค้าทั่วไป เช่น อาหาร ของใช้ประจำวัน เครื่องใช้ไฟฟ้า น้ำมันเชื้อเพลิง มี 6 อัตรา คือ ร้อยละ 5, 10, 15, 20, 30, และ 40
- ยานพาหนะ มี 5 อัตรา คือ ร้อยละ 50, 60, 80, 100 และ 150
- บุหรี่ เสียภาษีร้อยละ 6
- เหล็กและเบียร์เสียภาษีร้อยละ 80

3.2 ภาษีการค้า (Sale Tax)

ในการจัดเก็บภาษีการค้าจะเก็บตามชนิดของสินค้า โดยจะชำระที่ด่านศุลกากร เช่นเดียวกับที่ชำระภาษีนำเข้า ซึ่งคำนวณจากราคา CIF (Cost, Insurance and Freight) ของสินค้าตามที่แจ้งรวมภาษีนำเข้า

สำหรับสินค้าที่นำเข้าในลักษณะขายส่ง ณ จุดขาย ผู้ขายส่งจะแจ้งและชำระภาษีเดือนละครั้งตามชนิดของสินค้า คือ ร้อยละ 3, 5, 10, 15 และร้อยละ 20 ตามลำดับ สำหรับผู้นำเข้ามาเพื่อขายต่อหรือเพื่อผลิตต่อจะได้รับการคืนภาษี

3.3 ภาษีสรรพสามิต (Excise Tax)

เรียกเก็บจากตัวสินค้า โดยกำหนดให้เก็บสินค้าประเภทต่าง ๆ ดังนี้

น้ำมันเชื้อเพลิง ได้แก่

- น้ำมันเบนซินพิเศษ 23%
- น้ำมันเบนซินธรรมดา 20%
- น้ำมันดีเซล 10%
- น้ำมันเครื่องบิน 10%
- น้ำมันเครื่อง, น้ำมันไฮดรอลิก, น้ำมันหล่อลื่น, น้ำมันเบรค 2%

แอลกอฮอล์ หรือเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ได้แก่

- แอลกอฮอล์ หรือเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ตั้งแต่ 90 ดีกรีขึ้นไป เสีย 40%
- เบียร์ไวน์ และเครื่องดื่มอื่น ๆ ที่มีแอลกอฮอล์ ต่ำกว่า 50 ดีกรี เสีย 30%
- น้ำอัดลม และเครื่องดื่มบำรุงกำลัง เสีย 20%
- บุหรี่สำเร็จรูปเป็นเส้น เป็นซอง ซิการ์ เสีย 30%
- น้ำหอม และเครื่องเสริมสวย เสีย 10%
- ไฟ และเครื่องประเภทคล้ายเทียน พลุ ดอกไม้ไฟ เสีย 50%

3.4 ภาษีอากรตัวเลขธุรกิจ (Consumer Tax)

เรียกเก็บจากผู้บริโภคคล้ายกับ VAT ของไทย ซึ่งมี 4 อัตรา คือ 3% 5% 10% และ 15% ขึ้นอยู่กับประเภทของสินค้า

สปป.ลาวได้ออกกฎหมายนิติของประธานประเทศ เลขที่ 02/สปป ลงวันที่ 10 /05/1997 แก้ไขเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีนำเข้า และเพิ่มเติมอัตราภาษีสรรพสามิตเฉพาะสินค้าฟุ่มเฟือย หมวดยานพาหนะ เบียร์ บุหรี่ เครื่องใช้ไฟฟ้า สรุปดังนี้

- กลุ่มสินค้าที่ลดอัตราภาษีนำเข้าสินค้าที่มีอัตราภาษีนำเข้าสูงกว่า 40% ให้เหลือ 40% และเก็บภาษีสรรพสามิตแทนการลดภาษีนำเข้าจากสินค้าในหมวดยานพาหนะ จำนวน 18 รายการ ในอัตรา 12% 14% 19% 30% 51% 60% และ 90%

- กลุ่มสินค้าที่ลดอัตราภาษีนำเข้าสินค้าที่มีอัตราภาษีนำเข้าสูงกว่า 40% เหลือ 40% และเก็บภาษีสรรพสามิตเท่าเดิม ในสินค้า 3 รายการ ได้แก่ ซิการ์ บุหรี่ เบียร์

- กลุ่มสินค้าที่มีอัตราภาษีนำเข้าคงเดิม และเก็บภาษีสรรพสามิตเพิ่มเติมจากสินค้าในหมวดเครื่องใช้ไฟฟ้า และกล้องถ่ายรูป รวมจำนวน 18 รายการ ในอัตรา 5% จากเดิมที่ไม่ต้องเสียภาษีสรรพสามิต

4. รายการสินค้าที่รัฐบาลลาวอนุญาตให้ผู้นำเข้าแลกเปลี่ยนเป็นเงินตราต่างประเทศ (เหรียญสหรัฐ) ได้ เนื่องจากรัฐบาลเห็นว่า เป็นสินค้าที่จำเป็น

4.1 อาหาร

ได้แก่ ข้าว น้ำตาล ผลไม้แห้งนม ผงชูรส แป้งทุกชนิด

4.2 วัสดุก่อสร้าง

ได้แก่ปูนซีเมนต์ เหล็กเส้นทุกชนิด กระเบื้องหลังคาสังกะสี ท่อพีวีซี สายไฟ สีทาบ้าน

4.3 น้ำมันเชื้อเพลิง

ได้แก่ น้ำมันเบนซิน น้ำมันดีเซล น้ำมันก๊าด

4.4 สินค้าที่ใช้ในงานเกษตรกรรม

ได้แก่ ปุ๋ย อาหารสัตว์ ป้อน้ำ รถไถนา เครื่องสีข้าว

4.5 เครื่องใช้

ได้แก่ สบู่ ผงซักฟอก

5. รายชื่อสินค้าควบคุมนำเข้า - ส่งออก

5.1 ประเภทสินค้าห้ามนำเข้า

5.1.1 อาวุธสงครามทุกชนิด

5.1.2 พาหนะที่มีพวงมาลัยขวาทุกประเภท (เฉพาะเป็นสินค้า)

5.1.3 ชิ้นส่วนของสัตว์ทุกประเภท เช่น กระดุก หนัง เท้า ปีก หัว เป็นต้น

5.1.4 ประเภทยาเสพติด เช่น ฝิ่น เฮโรอีน มอร์ฟิน กัญชา โคเคน พืชกระท่อม วัตถุ หรือ สารพิษทุกชนิด เช่น วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ยาพิษ เป็นต้น สารเคมีเพื่อใช้ผสมและผลิตเป็นสารดังกล่าว

5.1.5 ยารักษาโรคแก้ปวด ลดไข้ที่มีส่วนผสม เช่น เฟมาเซติน คาเฟอีน แอมเฟตามีน และสารที่คล้ายคลึงแอมเฟตามีน ซึ่งเคยมีชื่อการค้าและตามชื่อการค้า ดังนี้ คือ ยาวปวดหาย ยาทันใจ ยาปวดनुลา ยาแก้ปวดตราครก ยาคาก้า ยาอาวิลอน ยาโกลิซิดินดี หรือชื่ออื่นที่มีสารดังกล่าวผสมอยู่เป็นยาตัวเดียว ยาชุด ยาขม ยาไม้ได้มาตรฐาน (ยาหมอคอยุการใช้งาน ยาเสื่อมคุณภาพ ยาปลอม) ถ้ามีขาดต้องห้ามอื่น ๆ อีก ให้ปฏิบัติตามแผนงานการประกาศใช้

5.1.6 เครื่องวัฒนธรรม เช่น

-หนังสือ หนังสือพิมพ์ วารสารต่าง ๆ รูปภาพ फिल्मวิดีโอของกลุ่มคนลาว คนต่าง

ค้าวและต่างประเทศที่ไม่ได้อยู่ต่างประเทศ

-หนังสือสังคม การเมือง และวรรณคดีต่างๆ ที่มีสาระเกี่ยวกับการปองร้าย และ โฆษณาโค่น

ล้ม โจมตีพรรครัฐ และการปฏิวัติสังคมนิยมโดยรวม

-หนังสือ วารสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเพศสัมพันธ์แบบลามก อนาจาร

-รูปภาพแบบลามก พิธีมูวดีโอและภาพยนตร์ไปทุกชนิด

-เครื่องเล่นการพนัน เช่น ไพ่ และอื่น ๆ

-เครื่องนุ่มห่มที่ขัดต่อประเพณี เช่น เสื้อแบบเปิดเปลือย กระโปรงสั้น เสื้อที่มีลวดลายที่ไม่เหมาะสมกับประเพณี

5.1.7 สินค้ากิจกรรมที่มีการผลิตอยู่ภายในประเทศ เช่น พริก มะเขือ มะเขือเทศ กุ้ง ไข่ ไข่ต้ม ไข่ลวก มะนาว ผลไม้อื่นๆ ตามฤดูกาล

5.1.8 ประเภทเศษเคมีและเศษและเศษเหลือการผลิตอุตสาหกรรมที่เป็นอันตราย

5.2 ประเภทสินค้าที่ห้ามส่งออก

5.2.1 ปืนแก๊พ ปืนเฟิง ปืนลูกซอง ปืนที่ใกล้เคียง ลูกปืนทุกชนิด และชิ้นส่วนทุกชนิดของปืน

5.2.2 เครื่องโบราณคดีและวัตถุโบราณ เช่น หนังสือโบราณ ประวัติศาสตร์เก่าพระพุทธรูป เครื่องใช้เครื่องประดับที่ทำด้วยวัตถุที่มีคุณค่าสูงเก่าแก่เป็นของพื้นบ้านพื้นเมืองและหายาก เงินเหรียญ เงินเก่า เงินแท่งที่ได้ขึ้นทะเบียนกับกระทรวงวัฒนธรรมแล้ว

5.2.3 เครื่องหรือพัสดุที่มีหรือบรรจุสารยาเสพติด เช่น ฝิ่น มอร์ฟีน เฮโรอีน กัญชา โคเคน พืชกระท่อม วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตใจและประสาท เช่น แอมเฟตามีน และจำพวกคล้ายคลึง แอมเฟตามีน พร้อมทั้งสารเคมีเพื่อใช้ผสมและผลิตเป็นสารดังกล่าว

5.2.4 ไม้ซุงทุกชนิด (ยกเว้นกรณีพิเศษ)

5.2.5 ไม้เลื้อยขนาด 15/80 เซนติเมตร ขึ้นไป (ความยาวไม่จำกัด)

5.2.6 หวายดิบทุกชนิดและหวายเส้นที่ปรุงแต่งเบื้องต้น (หวายปอกและหวายตาแห้ง)

5.2.7 สัตว์ป่าทุกชนิด

6. กฎหมายเกี่ยวกับการลงทุนจากต่างประเทศ

รัฐบาลลาวได้ให้หลักประกันว่าไม่ยึดกิจการของชาวต่างชาติและอนุญาตให้นักลงทุนต่างชาติลงทุนได้สูงสุดเต็มตามมูลค่าการลงทุน การลงทุนจะเป็นบริษัทใหม่ สาขา หรือตัวแทนของบริษัทแม่ในต่างประเทศก็ได้ การดำเนินนโยบายส่งเสริมการลงทุนของลาวมีดังนี้คือ

6.1 การลงทุนกับคนลาว นักลงทุนต่างชาติต้องถือหุ้นอย่างน้อยร้อยละ 30 ของมูลค่าการลงทุนทั้งหมด

- 6.1 นักลงทุนต่างชาติต้องเปลี่ยนมูลค่าการลงทุนเป็นเงินกีบและจดทะเบียนบริษัทตามกฎหมายธุรกิจของลาว (Enterprise Decree of Lao PDR)
- 6.2 นักลงทุนชาวต่างชาติมีสิทธิได้รับยกเว้นหรือลดภาษีเงินได้นิติบุคคล ถ้าได้รับการส่งเสริมจากรัฐบาล คือสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนต่างชาติ (The Permanent Office of Foreign Investment Management Committee หรือ FIMC)
- 6.3 นักลงทุนต่างชาติสามารถเปิดบัญชีเป็นเงินตราต่างประเทศหรือเงินกีบของลาว รวมทั้งอนุญาตให้โอนกำไรหลังหักภาษีออกนอกประเทศผ่านธนาคารในลาวได้-รัฐให้ความสำคัญแก่การลงทุนประเภท พลังงานไฟฟ้า แร่ธาตุ อุตสาหกรรมการเกษตรอุตสาหกรรมการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า และการผลิตเพื่อการส่งออก
(ที่มา :กรมส่งเสริมการส่งออก, กระทรวงพาณิชย์, เมษายน 2547)

ภาคผนวก ข

สีสกัดจากธรรมชาติ

จากการเข้าร่วมงานแสดงสีสกัด ลวดลายบนพื้นผ้า สุนทรียะ ความเชื่อ และความศรัทธาที่ธนาคารแห่งประเทศไทยภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่ ในวันที่ 27 ส.ค.2547 ทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับสีสกัดต่างๆที่มีอยู่ในธรรมชาติดังนี้

สีสกัดจากธรรมชาติสามารถจำแนกสีและแหล่งที่มาของสีได้ดังนี้

ต้นคราม ส่วนที่ให้สี คือ ลำต้น เมล็ด สีที่ได้ คือ สีคราม ครามเป็นไม้พุ่มขนาดเล็ก สูง 1-2 เมตร ต้นครามมีสารเคมี ชื่อ “Indigo Tin” หรือ “Indigo Blue” การแยกออกทำโดย หมักต้นครามสดในน้ำทิ้งไว้ 2 วัน สีจะละลายออกมา

มะเกลือ ส่วนที่ให้สี คือ ผล สีที่ได้ คือ สีดำ มะเกลือเป็นไม้ต้นขนาดกลาง สูง 8-15 เมตร เรือนยอดเป็นพุ่มกลม กิ่งอ่อนมีขนนุ่มทั่วไป เปลือกนอกสีดำ เมื่อแห้งเปลือกเปราะ ประโยชน์ เนื้อไม้ เป็นมัน สีเข้ม นิยมใช้ทำไม้ถือกบไสไม้ และเครื่องตกแต่งบ้าน เปลือก ใช้ผสมเครื่องคั้นพื้นเมืองเพื่อกันบูด ผล ใช้ย้อมผ้าและเครื่องมือประมง และใช้เป็นยาถ่าย

ขนุน ส่วนที่ให้สี คือ เนื้อไม้ สีที่ได้ คือ เหลือง ขนุนเป็นไม้ต้นขนาดใหญ่ สูง 25 เมตร ทรงพุ่มรูปทรงกระบอก ใบมันและหนาเหมือนแผ่นหนัง

ใบหูกวาง ส่วนที่ให้สี คือ ใบ สีที่ได้ คือ เขียว ใบขนุนเป็นไม้ต้นผลัดใบขนาดใหญ่ สูง 10-35 เมตร ใบเป็นใบเดี่ยวรูปไข่กลับ และออกแน่นที่ปลายกิ่ง เนื้อใบหนา

ครั่ง ส่วนที่ให้สี คือ รัง สีที่ได้ คือ แดง ครั่งได้มาจากแมลงเล็ก ๆ ประเภทเพลี้ย ซึ่งเกาะดูดกินน้ำเลี้ยงของต้นไม้ และขับถ่ายสารออกมา เมื่อแห้งจะจับตัวเป็นก้อนแข็งอยู่รอบกิ่งไม้ มีสีแดงคล้ำ สารเคมีที่เป็นสีแดงอยู่ในครั่งคือ “Laccaic acid” จะละลายได้ในน้ำร้อนได้สีแดงใส ซึ่งนำไปกรองสิ่งสกปรกออก และระเหยน้ำออกจนแห้ง จะได้ผงสีแดง จะพบครั่งได้ในต้นไม้หลายชนิด แต่ครั้งจะชอบอาศัยอยู่กับต้นไม้ตระกูลถั่ว เช่น จามจุรี ก้ามปู ทองกวาว มะขาม ผู้ที่ผลิตครั่งเพื่อการค้าจะเลี้ยงครั่งบนต้นก้ามปู

ขมิ้น ขมิ้นชัน ส่วนที่ให้สี คือ หัว สีที่ได้ คือ เหลือง มีลำต้นใต้ดินที่เรียกทั่วไปว่า หัว ใบจะงอกเหนือดินในฤดูฝน มีก้านยาวประกบกันแน่นเป็นกอ ดอกช่อรูปทรงกระบอก ดอกมีกลีบสีเหลือง ดอกอยู่ระหว่างกลีบประดับสีขาว หรือสีม่วงชมพูอ่อน หัวขมิ้นมีสารเคมี ชื่อ “Curuen Lin” มีสีเหลืองส้ม สีของขมิ้นจะมีเปลี่ยนแปลงตามความเป็นกรด-ด่าง โดยในสภาพกรดจะมีสีเหลือง และเปลี่ยนเป็นสีส้มหรือแดงมากขึ้นในสภาพเป็นด่าง

คำแสด ส่วนที่ให้สี คือ เนื้อหุ้มเมล็ด สีที่ได้ คือ แสด คำแสดเป็นไม้ยืนต้นขนาดเล็กสูงประมาณ 3-5 เมตร เรือนยอดเป็นพุ่มกลม ใช้ปลูกเป็นไม้ประดับ เปลือกเมล็ดให้สีแดง ใช้เป็นสีย้อมและใช้แต่งสีอาหาร

มะพูด ส่วนที่ให้สี คือ ราก สีที่ได้ คือ ทองอ่อน มะพูดเป็นไม้ต้นขนาดกลางสูง 15 เมตร ทรงพุ่มกลม ใบหนาเป็นมัน ดอกมีสีเขียวอมเหลือง ออกเป็นกระจุกที่ซอใบ ยาวประมาณ 10 ซม. เนื้อในผลสีเหลือง

สมอ ส่วนที่ให้สี คือ เปลือก ผล สีที่ได้ คือ เขียว เหลือง สมอเป็นไม้ยืนต้นสูง 10-20 เมตร แผ่นใบค่อนข้างหนา รูปรีแกมรูปไข่

ต้นจิว ส่วนที่ให้สี คือ เปลือก ลักษณะลำต้นมีความสูง ลำต้นตรง มีหนามเห็นได้ชัด

ลูกกระเจาย กระเจายเป็นไม้ยืนต้นจำพวกต้นโพธิ์ขึ้นอยู่ตามป่าทั่ว ๆ ไป มีลูกกลม ๆ คล้ายมะขามป้อม มีสีดำสนิท การทำสี นำเอาลูกกระเจายที่แก่จัดมาป็นหรือตำให้ละเอียด เสร็จน้ำทิ้งไว้ประมาณ 1 ชั่วโมง หรือจนกว่าจะได้น้ำสีเป็นสีดำ และนำน้ำที่ได้มาผ่านการกรอง

โก่งกาง การสกัดสีจะใช้เปลือก ซึ่งเปลือกจะให้สีน้ำตาล โดยนำเอาเปลือกไม้โก่งกางที่แห้งพอหมาด ๆ มาล้างให้สะอาด เสร็จน้ำไว้ 1 คืน แล้วต้มด้วยไฟ 2 วัน กรองเอากากทิ้ง

ต้นมะริด การสกัดสีจะใช้เปลือก นำเอาเฉพาะส่วนที่เป็นเปลือกมาทำเป็นสีย้อม โดยการหั่นหรือสับเปลือกไม้มะริดไม้ให้เป็นชิ้นเล็ก ๆ แล้วนำไปต้มประมาณ 20 นาที ซ้อนเอาเปลือกออก และนำน้ำที่ได้มาผ่านการกรอง

แก่นแข แขนเป็นต้นไม้เลื้อย มีหนามตามลำต้น การสกัดสีต้องนำเอาแก่นแขมาตากแดดให้แห้ง แล้วผ่าให้เป็นชิ้นเล็ก ๆ ใส่หม้อต้มกับน้ำสะอาดจนเดือดจะเห็นว่าเป็นสีเหลืองเข้ม ๆ และนำน้ำที่ได้มาผ่านการกรอง

ขย ขยเป็นต้นไม้ยืนต้น ใบมีลักษณะคล้ายกับหูกวาง สีเขียวเข้ม การสกัดสีย้อมต้องนำเอาส่วนที่เป็นรากของต้นขย โดยเลือกรากที่แก่ๆ และแห้ง มาสับให้เป็นชิ้นเล็ก ๆ แล้วนำไปต้มในน้ำสะอาดให้เดือดต้มจนกว่าสีที่รากของต้นขยจะออกเป็นสีแดงคล้ำ

ตารางแหล่งที่มาของสีสัณที่ได้จากธรรมชาติ

ธรรมชาติที่ให้สีสัณ	สีสัณที่ได้จากธรรมชาติ
ต้นคราม	สีน้ำเงิน
ลูกมะเกลือ ลูกกระชาย เปลือกสมอ	สีดำ, สีเทา
ใบหูกวาง เปลือกต้นมะริด รากเถลิง หรือ มะพูด	สีเขียว
ครั้ง จิ้ง เปลือกสะเดา ขย	สีแดง, สีชมพู, สีม่วงแดง, สีม่วง
ต้นมะฮอกกานี เปลือกไม้โกงกาง ต้นขี้เหล็ก	สีน้ำตาล, สีอิฐ
เมล็ดสะตือ หรือ คำแสด ประดู่	สีส้ม
แก่นขนุน แก่นแข ขมิ้นชัน ใบยูคาลิปตัส	สีเหลือง

ประวัติผู้เขียน

- ชื่อ** นางสาวพรทิพย์ หนองทองชัย
- วัน เดือน ปีเกิด** 26 ตุลาคม 2521
- ประวัติการศึกษา** มัธยมศึกษาโรงเรียนวิทยานุกุลนารี
ศิลปบัณฑิต (สาขาศิลปะไทย) คณะวิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved